

Thomas Mann, Charles Baudelaire i Thomas Bernhard, en imatges d'arxiu. / EL PUNT

Traduccions: una segona joventut?

Editorials novells donen un impuls a les traduccions al català de clàssics de la literatura universal com Corneille i Mann

VALÈRIA GAILLARD / Barcelona
● Un clàssic, per definició, no passa mai de moda. Això ho saben prou les editorials, que s'afanyen a mantenir vives les traduccions dels títols fonamentals de la

història de la literatura universal. Si bé a principis de segle XX, sota l'impuls del Noucentisme, es va engegar una tasca de traducció important, sobretot dels clàssics grecs i llatins, encara queda un gran buit

per omplir. Darrerament, però, amb la incorporació de nous segells –El cercle de Viena, Accent Editorial i Adesiara– les traduccions han rebut un impuls i moltes obres han estat traslladades per primer

cop al català, com és el cas de *L'enganyada*, de Thomas Mann; *Contes*, de John Cheever, i *Berenice*, de Jean Racine. Oferim algunes de les principals novetats per a aquestes festes.

Algunes editorials, com ara Adesiara –dirigida per Jordi Raventós–, han nascut amb una clara vocació de traduir obres clàssiques al català. Les darreres obres que han publicat són *Berenice*, d'un dels exponents del teatre francès més rellevants, Jean Racine, traduïda per Albert Mestres; una selecció d'*Els crims de l'amor*, del Marquès de Sade, que inclou el text *Idea sobre les novel·les*, amb traducció de Jordi Raventós. Per acabar, han publicat en edició bilingüe *La música*, de Plutarc, amb la introducció i traducció de Joan Silva Barris. Es tracta de tres discursos que sota la forma de diàleg ofereixen informacions sobre el passat mitològic i històric de «l'art de les muses». Els següents títols del segell són les *Sàtires* d'Horaci, «la primera traducció sense eufemismes ni prevençions moralitzadores», adverteix l'editor, a càrrec de Jaume Juan Castelló, i *Asceti* de Nikos Kazantzakis, traduït per Montserrat Camps.

Després de l'èxit assolit amb la traducció de Vicent Alonso dels *Assaigs*, de Michel Montaigne (Proa), Quaderns Crema segueix amb la recuperació de l'obra de l'autor vienès Stefan Zweig, aquest cop amb

el seu opuscle sobre *Montaigne*, que no va arribar a acabar perquè es va suïcidar abans.

Aquest estiu va arribar a les llibreries una de les traduccions més esperades dels darrers temps: *Les flors del Mal* (Edicions 62), de Baudelaire, de la mà del professor Jordi Llovet, que va rebre el premi Ciutat de Barcelona per aquest treball. Es tracta d'una edició bilingüe que ha rebut molt bona acollida per part de la crítica, amb algunes dissensions, com ara l'editor Arnau Pons, de Lleonard Editor. Un altre clàssic de la literatura francesa que ha vist la llum en català recentment és *Les il·lusions perdudes*, de Balzac, traduïda per l'editora Maria Bohi-

gas, sense oblidar la nova traducció de *Madame Bovary*, del traductor i escriptor Lluís Maria Todó, publicada en Labutxaca per Edicions 62. Del país veí també arriben les *Tragèdies Selectes*, de Pierre Corneille, publicada per Edicions de 1984 i traducció de Jordi Parramon i Blasco, un volum antològic on es recullen *El Cid*, *Horaci*, *Cinna*, *Polieucte*, *Rodoguna* i *Nicomedes*.

De la seva banda, la jove editorial gironina Accent Editorial ha traduït per primer cop *El nebot de Rameau*, de Diderot, al català i acaba de presentar la traducció d'un títol cabdal de Freud: *El malestar en la civilització*, traduïda pel mateix filòsof Josep Maria Terricabras. D'aquest títol

ja hi havia una traducció, però introbable.

La nova col·lecció El cercle de Viena, de Viena Edicions, presenta una pila de traduccions per a tots els gustos, començant per *L'enganyada*, del Nobel de literatura de Lübeck Thomas Mann, que encara no s'havia traduït. Es tracta d'una novel·leta que presenta la versió en clau femenina de *La mort a Venècia*, traduïda per Joan Fontcuberta. Altres novetats de la col·lecció són *El festí de Babette*, d'Isak Dinesen, pseudònim de l'escriptora danesa Karen Blixen, amb traducció de Maria Rosich, i *El nadal d'un nen a Gal·les*, del poeta gal·lès Dylan Marlais Thomas, amb traducció del també poeta Francesc

Parcerisas i les il·lustracions de Pep Montserrat. De poc més de seixanta pàgines, el llibre parla de Nadal, però d'un Nadal d'allò més singular, ja que el poeta hi fa aparèixer hipopòtams. Un altre clàssic del segle XX del qual s'està recuperant l'obra en català és el nord americà John Cheever. Després de publicar l'any passat els seus *Contes*, ara Proa acaba de publicar la novel·la *Falconer*, traduïda per Jordi Martín Lloret. El gener Proa publicarà els *Pensaments*, del moralista i assagista francès del segle XVIII Joseph Joubert, traduït per Joan Casas.

Edicions del Salobre ha publicat una segona traducció de *L'origen*, de Thomas Bernhard (la pri-

mera ja està descatalogada), amb traducció de Clara Formosa Plans. Es tracta de la primera entrega de la seva pentalogia autobiogràfica formada per *L'origen* (1975), *El soterrani* (1976), *L'alè* (1978), *El fred* (1981) i *Un nen* (1982). L'editorial té previst anar traient de manera escalada tots els títols.

Cal lamentar, d'altra banda, la desaparició de col·leccions com la Biblioteca Pompeu Fabra, de Destino, que havia traduït Maquiavel, Shakespeare, Stendhal, Gide i altres en edicions molt acurades des de la seva fundació el juny del 2003. La col·lecció va desaparèixer quan Destino es va integrar al nou Grup 62, l'estiu del 2007. D'altra banda, cal celebrar que la col·lecció Bernat Metge de clàssics grecs i llatins traurà una edició facsímil de quiosc per difondre el seu fons.

Per acabar, la col·lecció de traduccions de clàssics de la literatura universal A tot Vent, de Proa, ha «rentat la cara» a algunes traduccions del catàleg en motiu del seu vuitantè aniversari, com ara *Les grans esperances*, de Dickens, traduïda per Josep Carner, i *Orlando*, de Virginia Woolf, traduïda per Maria Antònia Oliver.

«Hem d'aspirar a tenir més d'una versió»

● «El lector català ha de poder disposar d'un ventall de traduccions de clàssics i, com qualsevol cultura normalitzada, hem d'aspirar a tenir no només una, sinó diverses traduccions del mateix títol.» Oriol Ponsatí-Murlà, director editorial d'Accent Editorial, està convençut que hi ha un mercat per a les traduccions, ja que encara queden «moltes llacunes i buits per omplir». El fet que en poc temps de marge hagin aparegut tres segells dedicats a traduir clàssics ho atribueix a

aquest «signe del temps», a una necessitat de poder disposar de les obres clàssiques en català i fins i tot disposar de diverses versions.

L'escull difícil de superar, com sempre, és el castellà. «La gent encara llegeix molt en castellà, i la desproporció arriba a ser de nou a un». Explica que d'*El nebot de Rameau*, de Diderot, per exemple, han sortit tres versions en castellà en l'any i escaig que ha sortit la traducció catalana, de la qual s'han venut mig miler d'exemplars.

Ponsatí-Murlà apunta, a més, a un altre problema: «Les traduccions que es van fer els anys vuitanta una mica de qualsevol manera ens han fet molt de mal, algunes no s'han tornat a fer ben fetes i encara circulen a les llibreries.»

La previsió del segell gironí, que també tradueix autors contemporanis i publica assaig d'autors catalans, és publicar de cara al gener un dels textos més significatius de Bertrand Russell, *Els problemes de la filosofia*.